

Ajánló

2021. március-áprilisi szám

Napjaink tudományos világában kiemelt jelentőséggel bír a tudományos láthatóság, a minél nagyobb hivatkozási index. Továbbá megjelent a publish or perish elve is, miszerint aki nem publikál megfelelő mennyiségben az elbukik. A tudományos közlésben bekövetkezett változások nagy mértékben hozzájárultak ahhoz, hogy a ragadozó folyóiratok megjelenhettek a tudományos kiadványok piacán. Az OA (Open Access), vagyis a nyílt hozzáférés kialakulása idején a ragadozó folyóiratok gyorsan felismerték a piaci lehetőséget, így számuk gyors gyarapodásnak indult. A szerzők **Juhász Attila** és **Alter Emese**: *„Tudományos láthatóság és ragadozó folyóiratok a hazai felsőoktatásban”* című tanulmányának célja az volt, hogy hazai szinten alaposabban megvizsgálják a kutatók hozzáállását a nyílt hozzáféréseken túl a ragadozó folyóiratokhoz is, valamint a tudományterületi hasonlóságokat és eltéréseket is fel kívánták fedni a munkájuk során. A célközönség a hazai egyetemek oktatói voltak.

A közgyűjtemények: könyvtárak, múzeumok és levéltárak nyilvántartásai az elmúlt évtizedekben növekvő gyorsasággal kerültek digitalizációra. A könyvtári és levéltári nyilvántartások szinte maradéktalanul, a múzeumok és a különféle archívumok nyilvántartásai pedig döntő többségükben számítógépes adatállományokba, és mindinkább integrált gyűjteménykezelő rendszerekbe kerültek felvitelre, betöltésre. **Simon András**: *„Rendszerváltás 2.0? – Előnyök és hátrányok, vélt és valós törvényszerűségek az integrált gyűjteménykezelő rendszerek életciklusában”* című tanulmányában vizsgálja: a digitalizálást, az online térben történő tájékozódást, az élethosszig történő tanulást támogató és előtérbe helyező szemlélet vajon mindenképpen megköveteli-e a közgyűjteményeket kiszolgáló informatikai rendszerek cseréjét?

A szerző igyekezett körvonalazni egy integrált gyűjteménykezelő rendszer egészének, vagy egyes moduljai cseréjének előnyeit és hátrányait, megvizsgálni az egyes megoldásoknak, egyebek mellett a felhő alapú rendszer használatra való áttérésnek a várható terheit. Simon András nem kifejezetten egyetlen szoftverrel, annak élettörténetével foglalkozik, hanem azt a környezetet kísérli meg bemutatni, melyben az alkalmazások sorsát, azok fejlődését megvizsgálhatjuk. A bemutatott eseteket saját munkája során szerzett tapasztalatai alapján választotta ki.

Szakadát István: *„A Nemzeti Névtér értelméről és hasznáról”* című tanulmányában felméri a kulturális örökségünk széleskörű hozzáférhetővé tétele érdekében szükséges lépéseket. A nemzeti kultúra digitális átállásának egyik kiemelt feladata a közgyűjteményekben őrzött kulturális dokumentumok digitalizálása, és a kulturális közkincshez való hozzáférés minél szélesebb körű biztosítása. Ehhez megfelelő szolgáltatásokra van szükség, amelyek sikerességének egyik kulcsfontosságú feltétele, hogy kihasználjuk-e, integráljuk-e, aggregáljuk-e a tudástermelő, tudásmegőrző és tudásközvetítő intézmények, vagyis az akadémiai szférában, a közgyűjteményekben és az oktatásban dolgozók szaktudását. Ha a digitális-hálózati technológiák

alkalmazásával képesek vagyunk integrálni és aggregálni az eddig a valós és szimbolikus térben egyaránt szétagolt kompetenciákat, akkor minőségileg új szintre léphetünk kulturális örökségünk, a nemzeti kulturális közvagyon reprezentálásában, továbbépítésében és hozzáférhetővé tételében. E küldetés megvalósításának egyik fontos eszköze a Nemzeti Névtér.

A könyvtárak és a könyvolvasás népszerűsége egyre inkább csökken Magyarországon, ugyanis azt vesszük észre, hogy a beiratkozott olvasók száma folyamatosan csökken, illetve a rendszeres könyvolvasás is egyre ritkábban fordul elő. A TÁRKI 2020. szeptemberében megjelent tanulmánya szerint 2020-ban a felnőtt magyar lakosság mindössze 13%-a olvas rendszeresen, míg 53%-a egyáltalán nem.

A könyvtárak és a kulturális intézetek igyekeztek sokféle megoldással élni az elmúlt évek alatt, hogy ezt a folyamatot visszafordítsák. Ezekre a módszerekre azonban mindig egyfajta érdektelenség volt a válasz a társadalom részéről. **Lévai Gábor:** „*A könyvtárak jövője: Stratégiaváltás a társadalom megszólítása érdekében*” című tanulmányban arra keresi a választ, hogy miként lehetne ezt visszafordítani? A módszerekkel vagy a megvalósításukkal van a probléma, esetleg teljesen másban gyökerezik ez az ignorálás? A könyvtáraknak kell igazodnia a társadalomhoz, vagy a társadalmat kell igazítani a könyvtárak modelljéhez? És bármelyik is a megoldás, hogyan vitelezzük ki?

Fonyó Istváné